

BESZÉLŐ KÖVEK

Az aszteroidöv nagy, de kevesen lakják. Larry Vernadsky, aki egyéves kiküldetésének hetedik hónapját töltötte az Ötös Számú Állomáson, mind gyakrabban tűnődött el azon, ellensúlyozza-e fizetése azt, hogy csaknem teljesen magányosan, elzárta él, hetvenmillió mérföldnyire a Földtől. Törékeny fiú volt, nem látszott rajta sem az, hogy űrhajózási mérnök, sem az, hogy aszteroidlakó. Kék szeme, vajszőke haja s a belőle sugárzó ártatlanság gyors észjárását rejtett, s hajlamot a kíváncsiságra, amelyet az elszigeteltség csak élesített.

Ártatlan kinézete és kíváncsiságra való hajlama egyaránt jó szolgálatot tett számára a Róbert Q. fedélzetén.

Amikor a Róbert. Q. leszállt az Ötös Számú Állomás külső parkolóján, Vernadsky szinte azon nyomban a fedélzetén termett. Égett a mohó örömtől; ha kutya lett volna, farkcsóválás és boldog ugatáshangzavar kísérte volna örömét.

Az se zavarta, hogy a Róbert Q. kapitánya komor, rosszkedvű hallgatással fogadta a fiú mosolygását, s hogy ez a hallgatás súlyosan ülte meg a kapitány vaskos arcát. Ami Vernadskyt illette: elepedt a hajón érkező emberi társaságért, és megörült neki. Örömmel nézett a milliányi jéggallonra, az aszteroid üregeibe elraktározott fagyasztott ételsűrítmény tonnáira - az Ötös Számú Állomásként szolgáló aszteroidra. Vernadsky rendelkezésre állt minden szerszámmal és alkatrészsel, ami egy hiperatom motorhoz kellhet.

Vernadsky kisfiús arca vigyorra húzódott, miközben a szokásos papírokat kitöltötte. Gyorsan írogatta be az adatokat, hogy később majd a nyilvántartó komputerbe táplálhassa. Leírta a hajó nevét, sorozatszámát, a terepgenerátor számát, miegyebet, a kikötés helyét (aszteroidok, annyi van belőlük, mint a fene, ki tudja, hányás volt az utolsó, és Vernadsky egyszerűen odaírta: „Öv”, ami az „aszteroidöv” szokásos

rövidítéséül szolgált, állandó tartózkodási helyét („Föld”), a megállás okát („akadozó hiperatom-meghajtás”).

- Hány tagú a legénysége, kapitány? - kérdezte Vernadsky, miközben a hajó papírjait nézegette.

- Kettő - mondta a kapitány. - Átnézi a hiperatom motort? Javításra van szükségünk. - Arca kéklett a borostától, alkata a megkeményedett, örökös aszteroidbányászé, beszéde azonban képzett, szinte kulturált férfié.

- Hogyne. - Vernadsky a motorházba cipelte diagnosztikai felszerelését, a kapitány a nyomában. Ellenőrizte az áramköröket, a vákuumfokot, az erőtérsűrűséget, mindezt könnyedén és ügyesen.

Nem győzött ámulni a kapitányon. Bár ő maga nem kedvelte környezetét, tisztában volt vele, hogy vannak, akiket örömmel tölt el az úr hatalmas szabadsága és kihaltsága. De sejtette, hogy ilyen ember, mint ez a kapitány, nem csupán a magány iránti rajongásból lesz aszteroidbányász.

Megkérdezte:

- Valamilyen speciális ércfajtára szakosodott?

A kapitány összevonta a szemöldökét. - Krómot és mangánt bányászunk.

- Tényleg?... Ha magának lennék, kicserélném a Jenner-elosztócsövet.

- Ez okozza a bajt?

- Nem, nem ez. De kissé elhasználódott. Újabb hibát kockáztat vele a soron levő egymillió mérföldön belül. Amíg itt van a hajója...

- Jól van, cserélje ki! De találja meg az akadozás okát, legyen szíves!

- Igyekszem, kapitány.

A kapitány utolsó mondata már elég éles volt ahhoz, hogy Vernadskyt is zavarba hozza. Csöndben dolgozott egy darabig, azután fölállt.

- Van egy gammasugártól elködösült fél reflektora a

reaktorban. Valahányszor a pozitronsugár kört ír le, és ideér, a hajtómű egy pillanatra leáll. Ki kell cserélni.

- Mennyi időbe telik?
- Néhány óra. Talán tizenkettő.
- Tessék?! Máris késésben vagyok.

- Nem tehetek róla. - Vernadsky nyájas maradt. - Csak így tudom megcsinálni. A rendszert három órára el kell árasztani héliummal, mielőtt bemegyek. És azután be kell állítanom az új fél reflektort, s ez időbe telik. Percek alatt is be tudnám állítani, de az csak majdnem lenne jó. Lerobbanna vele, még mielőtt a Mars pályájára ér.

A kapitány barátságatlanul nézte.

- Gyerünk! Lásson hozzá!

Vernadsky óvatosan manőverezte föl a hajó fedélzetére a héliumos tartályt. Most, hogy a hajó álgrav generátorait leállították, a tartálynak gyakorlatilag semmi súlya sem volt, de megmaradt a teljes tömege és a tehetetlenségi nyomatóka. Tehát óvatosan kellett bánni vele, ha helyesen akarta a fordulókat megtenni. A manőverezés annál is nehezebb volt, mivel magának Vernadskynak se volt súlya.

Figyelme annyira a hengerre összpontosult, hogy rosszul vette a kanyart a zsúfolt folyosókon, és hirtelen különös, elsötétített helyiségben találta magát.

Csak egyetlen döbbsé kiáltásra jutott ideje, s a két férfi már rá is vetette magát, félrelökte a hengert, és bezárta mögötte az ajtót.

Nem szólt, ráerősítette a hengert a motor bemenőszelvényére, és hallgatta a lágy, susogó zajt, amint a hélium beárad a belsejébe, és lassan kimossa az elhasznált radioaktív gázokat az úr mindent befogadó semmijébe.

Ekkor a kíváncsisága felülkerekedett büszkeségén, és így szólt:

- Kapitány, a maga úrhajóján van egy szilitapsi. Méghozzá nagy.

A kapitány lassan fordult Vernadsky felé. Hangjából minden szín eltűnt.

- Csakugyan?
- Láttam. Megnézhetném alaposabban?
- Minek?

Vernadsky könyörgőre fogta:

- Nézze csak, kapitány, több mint fél éve vagyok ezen a sziklán. Elolvastam már mindent az aszteroidokról, amihez csak hozzájutottam, s ezen belül mindenfélét a szilitapsikról. De még egy kicsit se láttam belőle soha. Legyen szíve!

- Szerintem a dolgát kellene végeznie.
- A héliumelárasztás órákig tart. Amíg az nincs kész, nincs tennivaló. Egyébként hogy lehet, hogy szilitapsit hordoz magával, kapitány?

- Háziállat. Egyesek a kutyákat szeretik. Én a szilitapsikat.
- Beszélni is megtanítja őket?

A kapitány elvörösödött.

- Miért kérdi?
- Volt, amelyik beszélt. Sőt akadt köztük gondolatolvasó is.
- Mi maga? Ért ezekhez a francos dolgokhoz?
- Olvastam róluk. Mondtam már. No, kapitány, hadd nézzem meg!

Vernadsky igyekezett nem kimutatni, hogy észrevette: a kapitány szemben áll vele, a legénység két tagja pedig kétfelől fogja közre. Mind a hárman nagyobbak voltak nála, mindhárman nehezebbek, és - ebben bizonyos volt - mindhármuknál volt fegyver.

- Hát mi a baj? - kérdezte Vernadsky. - Nem akarom ellopni. Csak meg akarom nézni.

Talán a még befejezetlen javítási munkának köszönhette az életét ebben a pillanatban. Talán nyájas és szinte bárgyú ártatlanságot sugalló megjelenése vált a hasznára.

- Na jó, jöjjön! - mondta a kapitány.

Vernadsky követte, élénk esze működött, pulzusa

érezhetően fölgyorsult.

Vernadsky meglehetősen iszonyattal és egy kis visszatetszéssel nézte a szürkés lényt. Az szent igaz volt, hogy eddig sosem látott szilitapsit, de látott már háromdimenziós fényképeket, és olvasott leírásokat róla. Mégis: a valósághoz képest se fénykép, se leírás nem ér semmit.

Bőre csúszós, lágy, szürke. Mozdulatai lassúak, ahogy az egy kövek közt rejtőzködő lényhez illik, amely maga is félig kőből van. A bőr alatt nem vonaglottak izmok; inkább darabosan mozgott, ahogy vékony kőrétegek csúszkálnak egymásra.

Nagyjából tojásdad volt a formája, fölül gömbölyűbb, alul laposabb, két pár nyúlvánnyal. Alul voltak a sugár alakban elhelyezkedő „lábak”. Összesen hat volt belőlük, és éles, megkövesedett szegélyben végződtek, amelyeket fémrétegek erősítettek. Ezek a szegélyek át tudták vágni a követ, s ehető adagokká tördelték.

Az állat lapos alján - szem nem láthatta, csak ha megfordították a szilitapsit - rejtett a belsejébe vezető egyetlen nyílás. Itt jutottak be a szilánkokra tört kövek. Odabenn mészkő és hidratált szilikát szilíciummá alakította át ezeket, s ebből épültek az állat szövetei. A nyílásból fölös kova bújt elő fehér, kemény, kavicsos váladékként.

Mily értetlenül álltak valaha az extraterrológusok a lágy kavicsok előtt, amelyek az aszteroidok sziklás szerkezetének kis üregeiben elszórva heverték - míg csak rá nem találtak a szilitapsikra. És mennyit ámuldoztak azon a módon, ahogy e lények szilíciumot készítenek - szilícium-oxigén-polimereket, szénhidrogén-oldalláncú vegyülettel -, s ellátják azoknak a funkcióknak nagy részét, amit a proteinek látnak el a földi életben.

A lény legmagasabb pontjából nőtt ki a többi nyúlvány, két ellenkező irányba mélyülő, fordított kúp, melyek kényelmesen beleillenek a hátan végigfutó, párhuzamos bemélyedésbe, de

képesek kurtán a magasba emelkedni. Amikor a szilitapsi átrágja magát a sziklán, e „füleket” áramvonalasan hátracsapja. Amikor a kivájt üregben pihen, fölemeli, hogy jobban és élénkebben érzékeljen. Némileg hasonlított a nyúl füléhez, s ennek köszönhette a szilitapsi nevet. A komolyabb extraterrológusok, akik *Siliconeus asteroidea* néven emlegették, úgy vélték, a „füleeknek” valamelyest közülük van az állat kezdetleges telepatikus erejéhez. A tudósok egy kisebb részének más volt a véleménye.

A szilitapsi lassan araszolt egy olajos szikladarabon. A szoba egyik sarkában hasonló szikladarabok heverték, és Vernadsky tudta: a lény élelmiszer-tartalékát jelentik. Vagy mondjuk, szövetépítő tartalékát. Olvasott róla, hogy a pusztá energiához ez magában nem elegendő.

Vernadsky álmétkodott:

- Kész szörnyeteg. Több mint harminc centi!

A kapitány mordult egyet.

- Honnan szerezte? - kérdezte Vernadsky.

- Az egyik sziklán.

- Ide figyeljen, a legnagyobb, amit eddig találtak, kéthüvelyknyi. Eladhatná ezt valamelyik földi egyetemnek vagy múzeumnak, meglehet, jó pár ezer dollárért.

A kapitány megvonta a vállát.

- No, most már látta. Térjünk vissza a hiperatomműhöz!

Kemény marka már ott is volt Vernadsky könyökén, aki épp elfordult, amikor megakasztotta valami lassú és érthetetlen, mély és recsegő hang.

Sziklához súrlódó szikla finoman modulált nesze idézte elő, s Vernadsky rémülten bámult a beszélőre.

A szilitapsi volt az, amelyik hirtelen beszélő kővé vált. Ezt mondta:

- Ez az ember tudni szeretné, tud-e beszélni ez a valami.

Vernadsky ezt suttozta:

- Az Úr szerelmére! Tűd!

- Jól van - mondta a kapitány türelmetlenül -, látta, hallotta is. Most már menjünk!

- És gondolatot is olvas - mondta Vernadsky.

A szilitapsi így szólt:

- Mars huszonnégy óra és másfél perc alatt fordul körbe. Jupiter sűrűsége egy egész kettő kettő. Az Uránuszt ezerhét-száznyolcvanegyben fedezték föl. Plútó az a bolygó, amely a legtávolabb van. A Nap a legnehezebb, tömege kettő nulla nulla nulla nulla...

A kapitány elrángatta Vernadskyt. Vernadsky, félig hátrafelé lépkedve, félig botladozva, megbűvölten hallgatta a nullák elhaló sorolását.

Megkérdezte:

- Hol szedi ez össze ezeket a tudnivalókat, kapitány?

- Van egy régi csillagászati könyv, amelyet felolvastunk neki. Réges-régi.

- Még az űrutazás föltalálása előtti - mondta a legénység egyik tagja undorral.

- Fogd be a szád! - mondta a kapitány.

Vernadsky ellenőrizte a kiáramló hélium gammasugárzását: végre itt volt az idő, hogy befejezze az elárasztást, és elvégezze a belső munkát. Keserves munka volt, és Vernadsky csak egyszer szakította félbe, hogy kávéat igyék, és kifűjja magát.

Mosolyából csak úgy sugárzott az ártatlanság, amikor megkérdezte:

- Tudja-e, mi a sejtésem, kapitány? Ez az akármilyen a szikla belsejében él, valamelyik aszteroid belsejében, egész életen át. Talán száz éven át. Ez egy csuda nagy jószág, és valószínűleg jóval okosabb mint az átlagos szilitapsi. Mármost az ember kiveszi onnan, s ő rájön, hogy a világegyetem nemcsak szikla. Tömérdék dolgot tud meg, amit soha még csak nem is sejtett. Ezért érdekli annyira a csillagászat. Ez új világ, új gondolatok, amelyekhez a könyvből és az emberi észből jut hozzá. Nem gondolja?

Mindenáron ki szeretne volna faggatni a kapitányt, valami konkrétumot kiszedni belőle, amihez a következtetéseit hozzákötheti. Ez okból kockáztatta meg, hogy kimondja azt, ami valószínűleg az igazság egyik fele, persze csak a kisebbik fele.

De a kapitány, aki összefont karral dőlt a falnak, csak annyit mondott:

- Mikorra készül el?

Ez volt az utolsó válasza, és Vernadsky kénytelen volt beletörödni. A motor végre, Vernadsky meglegedésére elkészült, a kapitány pedig készpénzzel fizette ki a munkadíjat, eltette a nyugtát, a hajó pedig hiperenergiáját kilöve elrepült.

Vernadsky alig elviselhető izgalommal nézte a fölszállást. Azután a szubéteri leadójához sietett.

- Igazam kell legyen! - mormolta magában. - Igazam kell legyen!

Milt Hawkins őrszemet állomása magányában, a 72-es számú aszteroidállomás őrszemposztján érte a hívás. Kétnapos borosta az állán, hűtött dobozos sör a kezében, filmnéző készülék előtte; pirospozsgás, széles csontú arcán a mélabú éppúgy a magányosság terméke volt, mint Vernadsky tekintetében a csakazértis-vidámság.

Hawkins őrszem észrevette, hogy örül ennek a vidám tekintetnek. Bár csak Vernadsky az, a társaság az társaság. Harsányan üdvözölte, és élvezettel figyelte a hangot, anélkül hogy különösebben törődött volna a beszéd tartalmával.

Azután hirtelen elmúlt a vidámsága, és így szólt:

- Maradjon csak! Ma-rad-jon! Miről beszél?

- Nem figyelt, maga ostoba zsarú? Én meg itt a lelkemet beszélem ki magának!

- Jól van, csak legyen szíves szépen sorjában! Mi van a szilitapsival?

- Annak a hapsinak a hajóján van egy. Háziállatnak nevezi, és koszos sziklával eteti.

- Igen? Aszondom, hogy aszteroidúton járó bányász egy sajtodarabkából is háziállatot nevelne, ha rá tudná venni, hogy az szóljon hozzá.

- Nem akármilyen szilitapsi. Nem azok közül az ujjnyi vackok közül való. Ez több mint harminc centi. Hát nem érti? Uram-úr, az ember azt hinné, ha valaki idekinn él, tud valamit az aszteroidokról!

- Jól van, no. Talán mondaná el!

- Ide figyeljen, a kövekből épülnek a szövetei, de honnan veszi az energiát egy ekkora szilitapsi?

- Hát nekem aztán fogalmam sincs.

- Közvetlenül a... Van ott valaki a közelében?

- Most nincs. Bárcsak lenne!

- Egy perc, és nem fogja bánni. A szilitapsik gammasugarak közvetlen elnyelése útján nyerik az energiát.

- Ezt ki mondja?

- Egy Wendell Urth nevű illető. Nagymenő extraterrológus. Rádásul azt mondja, erre valók a szilitapsi fülei. - Vernadsky mindkét mutatóujjával a halántékát dörgölte. - Egyáltalán nem telepátia. Olyan szinten is rátalál a gammasugárzásra, ahol semmiféle emberi műszer se.

- Oké. Na és akkor? - kérdezte Hawkins. De elgondolkodott.

- Akkor a következő van. Urth szerint egyetlen aszteroidon sincs elég gammasugárzás ahhoz, hogy ujjnyi, vagy annál nagyobb szilitapsikat fönntartson. És itt volt egy bő harminc centis.

- Szóval...

- Tehát ennek olyan aszteroidról kellett jönnie, amely teli van az effélével, tömérdek urániummal, gammasugárral. Olyan aszteroidról, amelynek jellemzője annyi a radioaktivitás, hogy érintésre meleg legyen, és kívül esik a szokásos úrpályáútvonalakon, úgyhogy senki sem jut oda. Azt hiszem, valami okos fiú merő véletlenségből leszállt az aszteroidra,

észrevette, milyen melegek a sziklák, és gondolkodni kezdett. A Róbert Q.-nak ez a kapitánya nem holmi sziklaugrató tudatlan. Ez egy ravasz pasas.

- Folytassa!

- Tegyük föl, szétdurrantja a rögöket, hogy megvizsgálja, s egy óriás szilitapsira lel. És máris biztos benne, hogy a történelem leghihetlenebb leletére bukkant. És vizsgálgatnia sem kell. A szilitapsi elvezetheti a leggazdagabb erekhez.

- Miért vezetné?

- Mert ismeretekre vágyik a világegyetemről. Mert talán ezer évet is eltöltött egy szikla alatt, és épp fölfedezte a csillagokat. Tud gondolatot olvasni, és megtanítható a beszédre. Üzletet is tud kötni. A kapitány pedig valószínűleg lecsapott rá. Az uránbányászat állami monopólium. Engedély nélküli bányászoknak még számlálót sem szabad vinniük. Ez tökéletes megoldás a kapitánynak.

- Talán igaza van - mondta Hawkins.

- Nem talán, egyáltalán nem. Látnia kellett volna, hogyan álltak körül, amíg a szilitapsit néztem, készen arra, hogy rám vessék magukat, ha valami furcsát szólok. Látnia kellett volna, hogyan rángattak ki onnan két perc után.

Hawkins megdörgölte borotvátlan állát, és magában azt számolgatta, mennyi idejébe kerülne, hogy megborotválkozzék. Megkérdezte:

- Meddig tudja az állomáson tartani azt az embert?

- Itt tartani! Úr isten, már elment!

- Micsoda? Akkor meg mi a csudának ez a sok beszéd?

Miért engedte el?

- Három fickó - mondta Vernadsky türelmesen -, mind nagyobb nálam, mind fölfegyverezve, lefogadom, mind kész, hogy megöljön. Mit kívánna tőlem?

- Jól van no, de most mit csináljunk?

- Jöjjön, és fogja el őket! Elég egyszerű. Megszereltem a fél reflektoraikat, és pedig a magam módján. Az energiájuk tízezer

mérföldön belül teljesen kipurcan. És nyomjelzőt építettem be a Jenner-elosztóba.

Hawkins belebámult Vernadsky vigyorgó arcába.

- Szent egek!

- És ne avasson be senkit ebbe! Maga, én, meg a rendőri cirkáló. Nekik nem lesz energiájuk, nekünk pedig van egy-két ágyúnk. Meg fogják mondani nekünk, hol az uránaszteroid. Megtaláljuk, és majd akkor értesítjük az Őrség főhadiszállását. Beszállítjuk ezeket: három, azaz három uráncsempészt, egy óriás méretű szilitapsit, amekkorát senki nem látott még a Földön, és egy, ismétlem, egy darab nagy, kövér uránrögöt, amekkorát ugyancsak nem látott még senki a Földön. És magából hadnagy lesz, engem pedig előléptetnek állandó Földoldali munkára. Rendben?

Hawkins csak ámult.

- Rendben! - ordította. - Ott leszek.

Már majdnem utolérték az űrhajót, amikor szabad szemmel is meglátták a visszaverődő napfény gyenge csillogásában.

Hawkins megkérdezte:

- Nem hagyott nekik elegendő energiát a hajó világítására? Ugye, nem dobta ki a biztonsági generátort?

Vernadsky vállat vont.

- Takarékoskodnak az energiával, azt remélik, nem kapják el őket. Lefogadom, most minden meglévő reményüket egy szubéteri hívásba vetik.

- Ha hívnak - mondta szárazon Hawkins -, nem veszem föl.

- Nem?

- Nem én.

A rendőrségi cirkáló a közelükbe spirálozott. Azok, zsákmányuk, energiájuk kimerültén, tíz mérföldes óránkénti sebességgel haladtak az űrben.

A cirkáló alkalmazkodott e sebességhez, és befelé hatolt.

Hawkins elszörnyedt a látványtól.

- Jaj, ne!

- Mi a baj?

- Az űrhajót elütötték. Egy meteor. Akad belőlük elég az aszteroidövben.

Vernadsky arcából, hangjából kiment minden lelkesedés.

- Elütötte? Összetört?

- Akkora lyuk tátong rajta, akár egy istállóajtó. Sajnálom, Vernadsky, de nem fest túl jól a dolog.

Vernadsky lehunyta a szemét, és nyelt egy nagyot. Tudta, mire érti ezt Hawkins. Szándékosan rosszul javította meg az űrhajót, ezt a ténykedést csalásnak ítélik. És a család folyományaként bekövetkező halál: gyilkosság. Így szólt:

- Ide figyeljen, Hawkins, maga tudja, miért tettem.

- Tudom, mit mondott nekem, és ezt tanúsítom, ha kell. De ha a hajó nem csempészett...

Nem fejezte be a mondatát. Nem volt rá szükség.

Úrruhába öltözötten léptek be a megrongálódott űrhajóba.

A Róbert Q. kívül-belül romokban volt. Energia nélkül semmi esély nem volt rá, hogy akár a leggyengébb ernyőt is maguk elé emeljék a szikla ellen, amely elütötte őket, vagy hogy idejében észrevegyék, vagy kikerüljék, mihelyt észrevették. A meteor úgy belevájódott a hajótestbe, mintha az alufóliából készült volna. Összezúzta a vezérlőhelyiséget, kieresztette a hajó levegőjét, és a fedélzeten lévő mindhárom embert megölte.

A legénység egyik tagja a nyomástól a falnak vágódott, s olyan lett, akár a fagyott hús. A kapitány és a másik matróz mereven feküdt, bőrüket fagyott véralvadék borította, ott, ahol a vérből kifortyogó levegő szétpattantotta az ereket.

Vernadsky - aki még sosem látta a halálnak ezt a formáját az űrben - rosszul lett, de küzdött magával, nehogy belerondítson úrruhája belsejébe, és sikerült is leküzdenie hányingerét.

- Vizsgáljuk meg az ércet, amit vittek. Annak élnie kell. - „Kell - mondogatta magában -, kell!”

A rakodótér ajtaja meggörbült az ütközés erejétől, és félujjni rés tátongott ott, ahol nem érintkezett az ajtókerettel.

Hawkins fölemelte páncélkesztyűs kezével a számlálót, és annak plasztikablakát az ajtóhoz tartotta.

Csörögni kezdett, akár milliónyi kiscsirke.

Vernadsky végtelen megkönnyebbüléssel így szólt:

- Ugye, megmondtam.

Az úrhajó félrejavítása most már csupán dicséretes állampolgári kötelességteljesítés lett, a meteorütközés pedig - ami három ember halálát okozta - csupán sajnálatos baleset.

Több lövéssel tudták csak betörni a meggörbült ajtót, s elemlámpájuk tonnányi rögre világított rá.

Hawkins fölvelt két apróbb rögöt, és az úrruha zsebébe ejtette.

- Mintának - mondta -, és kivizsgálásra.

- Ne tartsa túl soká a bőre közelében! - figyelmeztette Vernadsky.

- Az öltöny véd, amíg a hajóra visszatérek. Tudja, hogy nem tiszta urán.

- Szerintem majdhogynem tiszta. - Hetykesége teljesen visszatért.

Hawkins körülnézett.

- Nos, ez minden kétséget eloszlat. Megszakítottunk egy csempésláncot vagy talán annak egy részét. És most?

- Az uránaszteroidra... Hoppá!

- Jó. De hol van? Akik tudták, meghaltak.

- Úristen! - Vernadsky víg kedve megint lelombozódott. Ha nem találják meg az aszteroidot magát, csupán három hullájuk meg néhány tonna urániumércük van. Nem rossz, de nem is valami mutató. Kitüntetés hozna, igen, de ő nem kitüntetésre vadászik. Előléptetést akart állandó Föld-oldali munkára, ehhez pedig kell még egy és más. Elkiáltotta magát: - Az Úristenit, a szilitapsi! Az megél légüres térben is. Mindig is légüres térben él, s ő tudja, hol az aszteroid!

- Rendben! - lelkesedett azon nyomban Hawkins. - Hol van az az akármí?

- A hajó végében! - kiáltotta Vernadsky. - Erre!

Elemlámpájuk fényében megcsillant a szilítapsi. Mozgott, élt.

Vernadsky szíve hevesen vert az izgalomtól.

- El kell vinnünk innen, Hawkins.

- Miért?

- A hang nem terjed légüres térben, az Úr szerelmére! Be kell vinnünk őt a cirkálóba.

- Jól van. Jól van.

- Nem bújtathatjuk úrruhába, rádióadóval, érti.

- Mondtam már, hogy jól van.

Gyöngéden és vigyázva vitték, fémmel burkolt kezük szinte szeretettel érintette csuszamlós felszínét.

Hawkins még akkor is fogta, amikor lerugdosta a Róbert Q.-t.

Most a cirkáló vezérlőfülkéjében hevert. A két férfi már levette magáról sisakját, és Hawkins épp az úrruhájából bújt ki. Vernadsky nem bírta türelmetlenségével:

- Tudsz olvasni a gondolatainkban? - kérdezte.

Visszatartotta lélegzetét, amíg a köves felszín csikorgása szavakká nem modulálódott. Vernadsky azonban e pillanatban elképzelni se tudott volna szebb hangot.

- Igen - mondta a szilítapsi. - Mindenütt üresség. Semmi.

- Tessék? - kérdezte Hawkins.

Vernadsky lepisszegte.

- Az iménti utazás az úrön át, azt hiszem, nagy hatással volt rá.

Hangosan, hogy gondolatait világosabbá tegye, így szólt a szilítapsihoz:

- Azok, akikkel voltál, uránt gyűjtöttek, speciális érc, sugárzás, energia.

- Ennivalót akartak - hallatszott a gyöngé, csikorgó hang.

Hát persze! A szilitapsinak táplálék. Energiaforrás.
Vernadsky így szólt:

- És te megmutattad nekik, hol találják?

- Igen.

Hawkins megszólalt:

- Alig hallom.

- Valami baja van - mondta aggodalmasan Vernadsky. Ezt kiáltotta:

- Jól érzed magad?

- Nem jól. Levegő elment. Valami baj idebenn.

Vernadsky maga elé motyogott:

- Nyilván rosszat tett neki a hirtelen nyomásváltás. Jaj, Úristen!... Nézd, tudod, mit akarok. Hol a hazád? Az a hely, ahol az élelem van?

A két férfi csöndben várakozott.

A szilitapsi füle lassan, nagyon lassan fölemelkedett, majd hátracsapódott.

- Ott van - mondta. - Arra.

- Merre? - ordított Vernadsky.

- Arra.

Hawkins így szólt:

- Valamit csinál. Mutat valamerre.

- Hogyne, csak nem tudjuk, milyen irányba.

- Hát mit vár tőle? Hogy megadja a koordinátákat?

Vernadsky nyomban ráfelelte:

- Miért ne? - Újra a szilitapsihoz fordult, amely összehúzódkodva hevert a padlón. Most nem moccant, és a külsejében volt valami végzetesnek tűnő tompultság.

Vernadsky így szólt hozzá:

- A kapitány tudta, merre van az élelmed. Tudta a rá vonatkozó számokat, nem?

- Imádkozott, hogy a szilitapsi megértse, hogy a gondolataiban is olvasson, s ne csupán a szavaira figyeljen.

- Tudta - felelte a szilitapsi a kőhöz súrlódó kő sóhajával.

- Három számsor - mondta Vernadsky. - Háromnak kell lennie! Három koordináta az űrben, a hozzá csatlakozó adatokkal megadja az aszteroid három helyzetét a Nap körüli pályáján. Ezekből az adatokból kiszámítható a pálya teljes egészében, s meghatározható az aszteroid mindenkori helyzete. Még a keringés esetleges zavarai is meghatározhatók nagyjából.

- Igen - mondta a szilitapsi még halkabban.

- Melyek voltak ezek? Milyen számok? Írja föl, Hawkins! Vegyen elő papírt!

De a szilitapsi így szólt:

- Nem tud. Számok nem fontos. Evőhely arra.

Hawkins így szólt:

- Ez elég egyszerű. Neki nem kellene a koordináták, így hát nem figyelt rájuk. A szilitapsi így szólt:

- Már nem sokáig... - hosszú szünet következett, azután lassan, mint aki próbálgatja az új és ismeretlen szót - él. Nemsokára - még hosszabb szünet - halott. Halál után mi?

- Tarts ki! - könyörgött Vernadsky. - Mondd csak, fölírta valahova ezeket a számokat a kapitány?

A szilitapsi egy hosszú percen át nem válaszolt, azután, míg a két férfi olyan közel hajolt hozzá, hogy fejük szinte érintette a haldokló követ, az ezt kérdezte:

- Halál után micsoda?

Vernadsky ordított:

- Egyetlen választ! Csak egyetlenegy! A kapitány nyilván leírta a számokat. Hova? Hova?

A szilitapsi suttogott:

- Az aszteroidra.

És nem szólt többet.

Holt kődarab lett, ugyanolyan holt, mint a szikla, amelyik a világra hozta, ugyanolyan holt, mint a hajó falai, olyan holt, mint egy holt ember.

Vernadsky és Hawkins pedig föltápáskodott, és egymásra

nézett reménytelenül.

- Ennek semmi értelme - szólt Hawkins. - Miért írta volna a koordinátákat az aszteroidra? Ez olyan, mint bezárni egy szekrénybe a kulcsot, amely nyitja.

Vernadsky a fejét rázta.

- Vagyonnyi urán. A történelem legnagyobb lelete, és nem tudjuk, merre van.

H. Seton Davenport furcsa örömmel nézett körül. Kiugró orrú, árkolt arca még nyugalmi állapotban is keménységet mutatott. Jobb orcáján a seb, fekete haja, elképesztő szemöldöke, sötét arcbőrének minden porcikája a Földi Nyomozó Ügynökség megvesztegethetetlen nyomozójára vallott, mint ahogy az is volt.

Most mégis valami mosolyfélére húzódott a szája, amint körülnézett a nagy szobában, ahol a homálytól végtelennek látszottak a könyvfilmek polcai, és titokzatosan sorakoztak a ki tudja, honnan származó, ki tudja, milyen egyedek. A teljes rendetlenség, a világtól való elkülönültség, csaknem elszigeteltség légköre, valószerűtlenné tette ezt a szobát. Minden részlete éppoly valószerűtlen volt, akár a tulajdonosa.

Ez a tulajdonos egy karosszék-íróasztal együttesben üldögélt, csak ezt világította meg lámpa a szobában. Lassan lapozgatta a kezében tartott hivatalos jelentést. Közben időnként feljebb tolta szemüvegét, amely bármely pillanatban azzal fenyegetett, hogy leesik gömbölyű és gumós, turcsi orráról. Pocakja halkán mozgott föl-le olvasás közben.

Ő volt dr. Wendell Urth, aki - ha a szakemberek ítéletének hinni lehet - a Föld legkiválóbb extraterrológusa. Minden Földön kívüli témával őhöz fordultak az emberek, noha dr. Urth egész felnőtt életében nem jutott messzebbre, mint egy óra járásnyira az egyetemi campuson levő otthonától.

Elgondolkodón nézett föl Davenport felügyelőre.

- Nagyon értelmes ember ez a fiatal Vernadsky - mondta.

- Amiért mindezt kikövetkeztette a szilitapsi otlletéből?

Bizony az - mondta Davenport.

- Nem, nem azért. A következtetés egyszerű volt. Tulajdonképpen elkerülhetetlen. Egy tökfilkó is rájött volna. Arról beszélek - és pillantása kissé szigorú lett -, hogy a fiatalember olvasott a kísérleteimről a Siliceus asteroidea gammasugár-érzékenységgel kapcsolatban.

- Ó, hogyne! - mondta Davenport. Hogyne, dr. Urth a szilitapsik szakértője. Épp ezért fordult hozzá tanácsért Davenport. Csak egyetlen kérdése volt hozzá, egyszerű kérdés, dr. Urth azonban mégis összecsücsörítette telt ajkát, megrázta súlyos fejét, és megkérte, hadd nézze át az ügyvel kapcsolatos iratokat.

Rendes körülmények közt szó se lehetett volna erről, de dr. Urth nemrégiben jelentős szolgálatot tett az E NY. Ü.-nek a Daloló Harangok holdbéli ügyében, s rávilágított a Hold-gravitáció által szétzúzott alibire. A felügyelő tehát megadta magát.

Dr. Urth végzett az olvasással, letette asztalára a lapokat, mormogva kihúzgalta feszülő öve alól az inge szélét, és megtörölte vele a szemüvegét. Belebámult az üvegen át a fénybe, hogy lássa a tisztogatás hatását, óvatosan visszarakta az orrára, és tömzsi ujjait összekulcsolva, pocakjára rakta a kezét.

- Tehát mi a kérdése, felügyelő úr?

Davenport türelmesen megismételte:

- Igaz-e az ön véleménye szerint, hogy a jelentésben leírt méretű és típusú szilitapsi csak egy uránban gazdag világban fejlődhetett ki?

- Radioaktív anyagban gazdag - vágott a szavába dr. Urth. - Talán tórium, bár valószínűleg urán.

- Tehát igenlő a válasza?

- Igen.

- Mekkora lenne az a világ?

- Talán egy mérföld átmérőjű - felelte elgondolkodón az extraterrológus. - Talán több.

- Hány tonna urán, vagy mondjuk inkább, radioaktív anyag?

- Trilliók. Legalább.

- Hajlandó lenne ezt ön aláírt szakértői nyilatkozat formájában írásba adni?

- Természetesen.

- Akkor jó, dr. Urth. - Davenport fölállt, kalapjáért nyúlt egyik kezével, a jelentést tartalmazó dossziéért a másikkal. - Ez minden, amire szükségünk van.

De dr. Urth keze a jelentés után kapott.

- Várjon. Hogyan akar rátalálni az aszteroidra?

- Nézéssel. Minden rendelkezésünkre álló hajó számára kijelölünk egy űrszeletet és... körülnéznek.

- Mennyi költség, idő, erőfeszítés! És sose fogják megtalálni!

- Egy az ezerhez. Hátha.

- Egy a millióhoz. Nem fogják megtalálni.

- Nem mondhatunk le az uránról minden próbálkozás nélkül. Az ön véleménye elég magasra teszi az értéket.

- De van jobb mód is az aszteroid megtalálására. Én meg tudom találni.

Davenport hirtelen éles pillantást vetett az extraterrológusra. Dr. Urth a látszat ellenére nem volt bolond, csöppet se. Ebben már személyes tapasztalata volt, ezért csak csöppnyi hitetlenség bujkált a felügyelő hangjában, amint megkérdezte:

- Hogyan tudja megtalálni?

- Először is - mondta dr. Urth - az árat tisztázzuk.

- Árat?

- Vagy tiszteletdíjat, ha így jobban tetszik. Ha a kormány eléri az aszteroidot, meglehet, talál rajta még egy nagyméretű szilítapsit. A szilítapsik igen értékesek. A szilícium egyetlen élő megjelenési formája, amelyben tömör szilíciumból állnak a szövetek, és folyékony szilícium a benn keringő nedv.

Alighanem bennük rejlik a válasz a kérdésre: részei voltak-e valaha az aszteroidok egyetlen bolygótestnek. Bármi más probléma... Ért engem?

- Úgy érte: hozzanak önnek egy nagy szilitapsit?

- Élve és jó egészségben. És ingyen. Igen.

Davenport bólintott.

- Biztos vagyok benne, hogy a kormány beleegyezik. Nos: mi jár a fejében?

Dr. Urth halkán, mintha ez mindent megmagyarázna, ezt felelte:

- A szilitapsi megjegyzése.

Davenport értetlenül bámult.

- Miféle megjegyzése?

- Az egyetlen a jelentésben. Közvetlenül a halála előtt. Vernadsky megkérdezte tőle, hova írta föl a kapitány a koordinátákat, mire a szilitapsi ezt válaszolta: „Az aszteroidra.”

Csalódottság suhant át Davenport ábrázatán.

- Jóságos Úristen, doktor úr, ismerjük, és megvizsgáltuk minden vonatkozását! Minden lehetséges vonatkozását. Nem jelent semmit.

- Semmit, felügyelő úr?

- Semmi fontosat. Olvassa el újra a jelentést! A szilitapsi még csak nem is figyelt Vernadskyra. Érezte, hogy kiszáll belőle az élet, és ezen tűnődött. Kétszer is megkérdezte: „Halál után mi?” Azután, amint Vernadsky egyre csak kérdezgette, így szólt: „Az aszteroidra.” Valószínűleg meg se hallotta Vernadsky kérdését. A saját kérdésére válaszolt. Azt gondolta, halála után vissza fog térni saját aszteroidjára; hazájába, ahol újra biztonságban lehet. Ez minden.

Dr. Urth a fejét rázta.

- Maga túlságosan költői, tudja-e? Túl sokat képzelődik. Jöjjön, ez érdekes kérdés. Lássuk, meg tudja-e oldani egyedül? Tegyük fel, hogy a szilitapsi válasza csakugyan Vernadsky kérdésére vonatkozott.

- Még akkor is - mondta türelmetlenül Davenport -, hogyan segíthetne? Melyik aszteroidon? Az uránaszteroidon? Nem tudjuk megtalálni, így hát a koordinátákat se találjuk meg. Valamely másik aszteroidon, amelyet a Róbert Q. támaszpontul használt? Azt se leljük meg.

- Nem veszi észre, felügyelő úr, pedig milyen nyilvánvaló! Miért nem kérdezi meg önmagától, mit jelent a szilitapsinak ez a mondat: „az aszteroidon”. Nem a maga vagy az én számomra, hanem a szilitapsi számára.

- Tessék? - kérdezte összeráncolt homlokkal Davenport.

- Világosan beszélek. Mit jelentett az „aszteroid” szó a szilitapsinak?

- A szilitapsi egy neki fölolvastott csillagászati szövegből értesült az úrról. Feltételezem, hogy a könyv elmagyarázta, mi az aszteroid.

- Pontosan - felelte diadalmasan dr. Urth, és ujját turcsi orrához nyomta. - És hogy szólna a meghatározás? Egy aszteroid kis test, kisebb a bolygóknál, olyan úrpályán kering a Nap körül, amely nagyjából a Mars és a Jupiter pályája között helyezkedik el. Egyetért?

- Azt hiszem.

- És mi a Róbert Q.?

- Mármint az űrhajó?

- Maga annak hívja - mondta dr. Urth. - Űrhajónak. De az a csillagászati könyv ősrégi volt. Abban nem volt szó űrben mozgó hajókról. Ezt a legénység egyik tagja mondta. Azt mondta, a könyv még az űrhajózás előtti időből származik. Akkor hát mi a Róbert Q.? Nem kis test, kisebb a bolygóknál? És amíg a szilitapsi a fedélzetén volt, nem a Nap körül keringett-e, olyan pályán, amely nagyjából a Mars és a Jupiter pályája között helyezkedik el?

- Tehát ön szerint a szilitapsi az űrhajót is egy aszteroidnak tekintette, és amikor azt mondta: „az aszteroidon”, ez azt jelenti: „az űrhajón”?

- Pontosan. Mondtam én, maga magától meg fogja oldani a problémát!

A felügyelő arcáról azonban nem söpörte el a rosszkedvet az öröm vagy a megkönnyebbülés.

- Ez nem megoldás, doktor úr.

Dr. Urth lassan rápislogott, s kerek arcán a nyájas kifejezés, ha lehet, még nyájasabbá, még gyermetegebbé vált az egyszerű örömtől.

- De bizony az.

- Egyáltalán nem. Dr. Urth, mi nem úgy okoskodtuk ki, mint ön. Teljesen elvetettük a szilítapsi megjegyzését, nem tartottuk fontosnak. Mégis: gondolja, hogy nem kutattuk át a Róbert 0.-t? Darabkáról darabkára, lapról lapra szétszedgettük. Szinte széttrancsíroztuk.

- És nem találtak semmit?

- Semmit.

- Talán nem a megfelelő helyen nézték.

- Mindenütt megnéztük. - Föjlált, mint aki menni készül. - Érti, dr. Urth? Amikor végeztünk a kutatással, nem maradt semmi esély arra, hogy a koordináták bárhol föllelhetők lennének rajta.

- Üljön le, felügyelő úr - mondta dr. Urth szelíden. - Maga még mindig nem mérlegeli kellőképp a szilítapsi állítását. Nos, a szilítapsi úgy tanult beszélni, hogy innen is, onnan is összeszedett egy-egy szót. Nyelvtanilag nem beszélt helyesen. Némelyik itt idézett állítása mutatja. Például: „Plútó az a bolygó, amely a legtávolabb van”, ahelyett hogy ezt mondta volna: „a legtávolibb bolygó”. Érti már?

- Nos?

- Aki nem tud nyelvtanilag helyesen egy nyelvet, az vagy a saját nyelvét fordítja le szóról szóra, vagy egyszerűen szó szerinti értelmükben használ idegen szavakat. A szilítapsinak nem volt saját beszélt nyelve, így hát csak ezzel az utóbbi lehetőséggel élhetett ő is. Akkor hát vegyük szó szerint. Ezt

mondta: „az aszteroidra”, felügyelő úr. Aszteroidra. Nem egy papírdarabra gondolt, hanem a hajóra, szó szerint.

- Dr. Urth - mondta szomorúan Davenport -, ha a mi irodánk kutat, akkor aztán kutat. A hajón se voltak titokzatos feliratok.

Dr. Urth csalódott arcot vágott.

- Ejnye, kedves felügyelő úr! Én mégis remélem, hogy megérti a válaszomat. Tulajdonképpen annyi célzást tett már rá.

Davenport lassút, mélyet sóhajtott. Nehezebbre esett, hangja mégis nyugodt maradt még mindig:

- Elmondaná, mit forgat a fejében, doktor úr?

Dr. Urth megpaskolta tekintélyes hasát, másik kezével visszatolta szemüvegét.

- Nem látja be, felügyelő úr, hogy van egy hely az űrhajó fedélzetén, ahol a titkos számok teljes biztonságban vannak? Ahol nem lehet rájuk lelni, noha jól láthatók? Ahol, ha száz szemmel nézik is, mégis titokban maradnak? Kivéve egy agyafűrt keresőt, természetesen.

- Hol? Mondja meg a helyet!

- Hát azokon a helyeken, ahol eleve számok vannak. Teljesen mindennapi számok. Nyilvántartási számok. Olyan számok, amelyeknek ott a helyük.

- Miről beszél?

- A hajó sorozatszámáról, amelyet közvetlenül a hajótestre véstek rá. A hajótestre, hangsúlyozom. A motor száma, az erőter generátorszáma. Még néhány. Mind a hajó szerves részeire vésvé. A hajóra, ahogy a szilitapsi mondotta. A hajóra.

Davenport sűrű szemöldöke fölszaladt; hirtelen fölfogta.

- Lehet, hogy igaza van, és ha igaza van, remélem, találunk magának egy kétszer akkora szilitapsit, mint amekkora a Róbert Q.-n volt. Olyat, amelyik nemcsak beszél, hanem fűtül is: „Föl az aszteroidokra, mindhalálíg!”

Sietve az irattartóért nyúlt, gyorsan belekotort, és elővett egy hivatalos F. NY. Ű.- feljegyzést. - Természetesen

lejegyeztünk minden számot, amit csak találtunk. - Kiterítette a papírt. - Ha ezek közül akad három, amelyik koordinátákra hasonlít...

- Alighanem igyekeztek kissé elleplezni - jegyezte meg dr. Urth. - Talán hozzátettek betűket, számokat, hogy a számsor jogosnak hasson.

Jegyzetfüzetért nyúlt, és odatolta a felügyelő elé. A két férfi perceken át csöndben volt, sorozatszámokat jegyezgetett, próbálkozott, kihúzgálta a nyilvánvalóan semlegeseket.

Davenport végül megeresztett egy sóhajt, amelyben az elégedettség keveredett a kudarccal.

- Elakadtam - ismerte be. - Azt hiszem, igaza van. A motoron és a kalkulátoron vannak a rejtjelezett koordináták és adatok. Nem vezetnek sehova a normális sorozatszámok közelében, és könnyű kiiktatni a hamis számokat. Így két számot kapunk, de leteszem a nagyesküt, hogy a többi szám teljesen szabályszerű. Maga mire jutott, doktor úr?

Dr. Urth bólintott.

- Egyetértek. Van két koordinátánk, és tudjuk, hova írták föl a harmadikat.

- Tudjuk, csakugyan? És hogyan... - A felügyelő elhallgatott, és nagyot kiáltott: - Hát persze! Magának a hajónak a száma, ami nincs rávezetve erre a papírra, merthogy a hajótestnek épp azon a helyén volt, ahol a meteor beleütközött... Az a gyanúm, doktor úr, hogy ugrott a szilítapsija. - Ám csontos arca újra felderült. - Hülye vagyok! A szám tönkrement, de egy pillanat alatt előkeríthetjük az interplanetáris nyilvántartásból.

- Attól tartok - mondta dr. Urth -, hogy vitába kell szállnom az állítása második felével. A nyilvántartásban csak a hajó eredeti sorszám szerepel, s nem az álcázott koordináta, amivé a kapitány valószínűleg átalakította.

- Pontosan az ütközési helyen - mélázott Davenport. - És most e miatt a véletlen miatt mindörökre elveszett az aszteroid.

Mi haszna van két koordinátának a harmadik nélkül?

- Nos - mondta a pontos dr. Urth egy kétdimenziós lénynek nagyon is van belőle haszna. De a magunkfajta dimenziójú lényeknek - paskolta meg pocakját - kell a harmadik is... amely, szerencsére, éppen itt van.

- Az F. NY. Ü.-dossziében? De hiszen épp most néztük át a számok listáját...

- A maga listáját, felügyelő úr. A dossziében benne van az ifjú Vernadsky eredeti jelentése is. És a Róbert. 0.-nak a jelentésben szereplő sorozatszám az a gondosan elrejtett szám, amely alatt hajózott; semmi értelme nem lett volna felébreszteni a javító-szerelő kíváncsiságát azzal, hogy eltérést vesz észre.

Davenport a jegyzetömbéért és Vernadsky listájáért nyúlt. Pillanatnyi számolás után elmosolyodott.

Dr. Urth elégedett szusszanással kelt föl, s az ajtóhoz csoszogott.

- Mindig örülök, ha látom, Davenport felügyelő. Jöjjön el máskor is! És ne feledje: a kormány megkaphatja az uránt, nekem azonban a fontos dolog kell: egy óriás szilítapsi, élve és jó állapotban.

Mosolygott.

- És még jobb, ha füttyül is - mondta Davenport.

S füttyörészett ő maga is kifelé menet.

1955